

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวมทั้งรวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแยกตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวการจัดประสบการณ์ในระดับอนุบาล
2. ทักษะทางการอ่าน
  - 2.1 ความหมายของการอ่าน
  - 2.2 ทฤษฎีทางการอ่าน
  - 2.3 ลักษณะพัฒนาการทางการอ่าน
  - 2.4 ระดับความสามารถทางการอ่าน
3. ทักษะทางการเขียน
  - 3.1 ความหมายของการเขียน
  - 3.2 ทฤษฎีทางการเขียน
  - 3.3 ลักษณะพัฒนาการทางการเขียน
  - 3.4 ระดับความสามารถทางการเขียน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านและทักษะการเขียน
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

แนวการจัดประสบการณ์ในระดับอนุบาล

เนื่องจากการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยมิใช่การศึกษาภาคบังคับ จึงทำให้ไม่มีหลักสูตรที่แน่นอน มีแต่เพียงแนวการจัดประสบการณ์ซึ่งรัฐบาลจัดขึ้นเป็นตัวอย่าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ได้จัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับกลุ่มอายุระหว่าง 3-6 ปี ในระดับอนุบาล 3 ปี โดยมีรายละเอียดของแนวในการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลดังนี้

1.1 หลักการ

การจัดการศึกษาแก่เด็กอายุระหว่าง 3-6 ปี มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังเติบโตพัฒนาทุกด้านอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้จะเรียนรู้ได้ดีจากการเล่น การมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งของและการกระทำ การเคลื่อนไหว เพราะฉะนั้นการสอนและอบรมเลี้ยงดูเด็กวัยนี้ จึงควรเป็นการส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เหมาะสมกับวัย และปลูกฝังเจตคติที่ดีในการเรียน การทำงาน การคิด การสังเกต และการแก้ปัญหา โดยให้เด็กมีความสุขในการเรียนรู้

1.2 จุดมุ่งหมายของอนุบาลศึกษา

- 1) ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา
- 2) อบรมเลี้ยงดู และปลูกฝังให้เด็กสามารถช่วยเหลือตัวเองและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 3) ปลูกฝังให้มีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรักในศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่งดงาม

1.3 อายุและระยะเวลา

อายุ

1 ปีการศึกษา

1) เด็กที่เข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 1 มีอายุระหว่าง 3-4 ปี เวลาเรียน

1 ปีการศึกษา

2) เด็กที่เข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีอายุระหว่าง 4-5 ปี เวลาเรียน

1 ปีการศึกษา

3) เด็กที่เข้าเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 3 มีอายุระหว่าง 5-6 ปี เวลาเรียน

1.4 ระยะเวลาเรียน

ระยะเวลาเรียนในหนึ่งปีการศึกษาไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ สัปดาห์ละ

5 วัน

1.5 จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์

ทุกด้าน ดังนี้

ในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

1) พัฒนาการด้านร่างกาย

2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม

3) พัฒนาการด้านสติปัญญา

3.1 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการใช้ภาษาในการสื่อความหมาย

3.2 เพื่อส่งเสริมการสังเกตด้วยประสาทรับรู้ต่าง ๆ

3.3 เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดแบบต่าง ๆ ความจำ เหตุผล และ

แก้ปัญหา

3.4 เพื่อพัฒนาและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

3.5 เพื่อปลูกฝังให้เป็นคนรักในการเรียนรู้

1.6 แนวการจัดกิจกรรมประจำวัน

การจัดประสบการณ์สำหรับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ไม่ได้จัดเป็นรายวิชา
 รายการประสบการณ์และเนื้อหาจะมีลักษณะจัดรวมกันเป็นหน่วยการสอนโดยจัดให้สอดคล้องกับ
 พัฒนาการของเด็ก และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก วิธีการสอนจะเป็นรูปของกิจกรรม เกม

การเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงและสนุกสนาน อันจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดี

เพื่อให้การจัดประสบการณ์ได้บรรลุเป้าหมาย ขอเสนอกิจกรรมประจำวันดังนี้	
8.00 - 8.30	น. รับเด็กเป็นรายบุคคล บันทึกคำพูดของเด็ก
8.30 - 8.45	น. เคารพธงชาติ และสวดมนต์
8.45 - 9.00	น. สำรองการมาโรงเรียน ตรวจสอบสุขภาพ และไปห้องน้ำ
9.00 - 9.20	น. กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ
9.20 -10.00	น. กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม
10.00 -10.15	น. พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.15 -10.30	น. กิจกรรมในวงกลม
10.30 -11.00	น. เล่นกลางแจ้ง
11.00 -12.00	น. พักรับประทานอาหารกลางวัน
12.00 -14.00	น. นอนพักอ่อน
14.00 -14.20	น. ตื่นนอน ทำความสะอาดร่างกาย
14.20 -14.40	น. พัก (รับประทานอาหารว่าง)
14.40 -14.45	น. เกมการศึกษา
14.45 -15.00	น. สรุปรุเตรียมตัวกลับบ้าน

กิจกรรมประจำวันที่เสนอนี้สามารถปรับให้เหมาะกับสภาพชุมชนได้ และอาจเร็วหรือช้ากว่าตารางที่เสนอ แต่ควรมีกิจกรรมครบทุกประเภท สำหรับลำดับขั้นตอนของการทำกิจกรรมนั้น อาจจะเรียงลำดับใหม่ตามความสนใจของเด็ก เช่น อาจจะทำกิจกรรมในวงกลมก่อน แล้วจึงทำกิจกรรมสร้างสรรค์และเล่นตามมุมได้ อนึ่งควรสลับกิจกรรมที่หนักต้องใช้สมองหรือกำลังกาย กับกิจกรรมที่สบายเบา เด็กจะได้ไม่เหนื่อยจนเกินไป กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดหรือกำลังกาย ควรใช้เวลาที่เหมาะสมกับวัย เช่น

เด็กอายุ	3 ปี	มีระยะความสนใจประมาณ	9	นาที
เด็กอายุ	4 ปี	มีระยะความสนใจประมาณ	12	นาที
เด็กอายุ	5 ปี	มีระยะความสนใจประมาณ	15-20	นาที

1.7 เนื้อหาและประสพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านและการเขียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) มิได้ระบุแนวการจัดประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะการอ่านและการเขียนในระดับอนุบาลชั้นปีที่ 3 ไว้เฉพาะด้าน เนื่องจากทักษะการอ่านและทักษะการเขียนเป็นส่วนหนึ่งของพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก โดยกล่าวรวมไว้ดังนี้

- 1) สามารถเรียกชื่อและรู้จักสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว ที่อยู่ในชุมชนและสังคมเพิ่มมากขึ้น
- 2) สามารถร้องเพลง และทำท่าทางตามเนื้อเพลงได้
- 3) สามารถแสดงท่าทางตามคำสั่งต่าง ๆ หรือคำสั่งที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องได้
- 4) สามารถปฏิบัติตามคำสั่งต่าง ๆ หรือคำสั่งที่เป็นขั้นตอนต่อเนื่องได้
- 5) สามารถเล่าเรื่องที่กระทำหรือพบเห็นได้มากขึ้น
- 6) ตั้งคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้
- 7) ตอบคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ได้
- 8) สนทนาและแสดงความคิดเห็นได้มากขึ้น
- 9) เข้าใจและใช้คำบุพบทและสันธานง่าย ๆ

2. แนวการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 1-2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2537) จัดการศึกษาให้แก่เด็กวัยก่อนเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับกลุ่มอายุ 4-6 ปี จำนวน 2 รูปแบบ ได้แก่รูปแบบอนุบาล 2 ปี และชั้นเด็กเล็ก 1 ปี โดยมีรายละเอียดของแนวในการจัดประสบการณ์ (ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะการจัดอนุบาล 2 ปี) ดังนี้

2.1 หลักการ

- 1) ประสบการณ์ที่มุ่งเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา เพื่อวางพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก
- 2) ประสบการณ์ที่มุ่งตอบสนองความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เหมาะสมตามวัย
- 3) ประสบการณ์ที่มุ่งพัฒนาทักษะพื้นฐานเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต

2.2 จุดมุ่งหมาย

แนวทางการจัดประสบการณ์ระดับอนุบาลศึกษา ชั้นอนุบาลปีที่ 1 และชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ดังต่อไปนี้

- 1) มีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรงสมบูรณ์ มีความสามารถในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้คล่องแคล่วและมีสุขนิสัยที่ดี
- 2) มีความสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเองได้ตามวัย
- 3) มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น
- 4) มีคุณธรรมและจริยธรรม
- 5) มีความรัก ชื่นชม และภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่งดงามของชาติ
- 6) เห็นคุณค่า สามารถอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
- 7) เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี

ความสุข

- 8) มีความสามารถในการใช้กระบวนการเรียนรู้ มีประสาทสัมผัสที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และใช้ภาษาในการสื่อความหมายได้คล่องแคล่ว

2.3 อายุและระยะเวลา

อายุ

การจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษาเป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กที่มีอายุระหว่าง 4-6 ปี แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

ชั้นอนุบาลปีที่ 1	จัดการศึกษาให้กับเด็กอายุระหว่าง 4-5 ปี
ชั้นอนุบาลปีที่ 2	จัดการศึกษาให้กับเด็กอายุระหว่าง 5-6 ปี

2.4 ระยะเวลาเรียน

การจัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล มีระยะเวลาในการจัดการศึกษา 2 ปีการศึกษาแต่ละปีการศึกษาคควรมีเวลาไม่น้อยกว่า 38-40 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน ในหนึ่งวันมีช่วงเวลาและกิจกรรมครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน

2.5 เป้าหมายของการจัดประสบการณ์

ในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่เด็ก มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

ทุกด้าน ดังนี้

- 1) พัฒนาการด้านร่างกาย
- 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ
- 3) พัฒนาการด้านสังคม
- 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา
  - 4.1 สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมาย
  - 4.2 มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานทางคณิตศาสตร์
  - 4.3 มีความสามารถในการรับรู้ โดยใช้ประสาทสัมผัส
  - 4.4 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและการใช้เหตุผล
  - 4.5 มีความคิดสร้างสรรค์
  - 4.6 มีความจำดี
  - 4.7 มีนิสัยรักการเรียนรู้ และมีความสนใจต่อสิ่งที่ได้พบเห็น

2.6 แนวการจัดกิจกรรมประจำวัน

แนวการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กระดับอนุบาลศึกษา ได้กำหนดการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการขึ้นเป็นหน่วยการสอน ให้เด็กได้ทำกิจกรรม กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ

ตารางกิจกรรมประจำวันกำหนดไว้โดยประมาณ ดังนี้

8.00 - 8.15 น.	น.	รับเด็กเป็นรายบุคคล ตรวจสอบสุขภาพ บันทึกคำพูดของเด็กพาเด็กไปห้องน้ำ
8.15 - 8.30 น.	น.	เคารพธงชาติ และสวดมนต์
8.30 - 8.40 น.	น.	สำรวจการมาโรงเรียน สันทนาการ ข้าว และ
เหตุการณ์		
8.40 - 9.00 น.	น.	การเคลื่อนไหวและจังหวะ
9.00 - 10.00 น.	น.	กิจกรรมสร้างสรรค์และการเล่นตามมุม
10.00 - 10.10 น.	น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
10.10 - 10.30 น.	น.	กิจกรรมในวงกลม

10.30 -11.00	น.	เล่นกลางแจ้ง
11.00 -12.00	น.	พัก รับประทานอาหารกลางวัน
12.00 -14.00	น.	นอนพักผ่อน
14.00 -14.20	น.	เก็บที่นอน ล้างหน้า
14.20 -14.30	น.	พัก (รับประทานอาหารว่าง)
14.30 -14.50	น.	เกมการศึกษา
14.50 -15.00	น.	สรุป เตรียมตัวกลับบ้าน

หมายเหตุ ตารางกิจกรรมประจำวัน สามารถปรับให้เหมาะสมกับเวลา เหตุการณ์
ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี สภาพชุมชน และท้องถิ่น แต่ทั้งนี้ต้องมีครบทุกกิจกรรม

2.7 เนื้อหาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านและการเขียน
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้ระบุเนื้อหาและ
ประสบการณ์เกี่ยวกับทักษะการอ่านและทักษะการเขียนในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ดังนี้

- 1) เนื้อหาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่าน
  - 1.1 สังเกต และจำแนกความเหมือนความแตกต่างของภาพที่คล้ายกันและ
ตัวอักษร
  - 1.2 เคลื่อนสายตาจากซ้ายไปขวา
  - 1.3 ปฏิบัติตนในการใช้หนังสือได้ถูกต้อง
  - 1.4 มีนิสัยรักการอ่าน
- 2) เนื้อหาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเขียน
  - 2.1 สังเกต จำแนก รูปร่าง รายละเอียดของภาพและสิ่งของ
ต่าง ๆ ได้
  - 2.2 ใช้กล้ามเนื้อมือในการทำงานได้คล่องแคล่ว
  - 2.3 ลากเส้นตามแบบได้

จากรายละเอียดของแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
และแนวการจัดประสบการณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า โดย
หลักการ จุดมุ่งหมาย และแนวการจัดกิจกรรมประจำวันดังที่ได้กล่าวมาแล้ว มีสาระคล้าย

คล้ายกัน เพียงแต่มีรายละเอียดของเนื้อหาแตกต่างกัน สกเว้นในเรื่องของอายุและระยะเวลา
 เรียน กล่าวคือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะจัดการศึกษาในระดับอนุบาลเป็น
 3 ระดับชั้นคือ อนุบาลชั้นปีที่ 1 (อายุระหว่าง 3-4 ปี) อนุบาลชั้นปีที่ 2 (อายุระหว่าง
 4-5 ปี) และอนุบาลชั้นปีที่ 3 (อายุระหว่าง 5-6 ปี) ส่วนสำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติจะจัดการศึกษาในระดับอนุบาลเป็น 2 ระดับชั้นคือ อนุบาลชั้นปีที่ 1 (อายุ
 4-5 ปี) และอนุบาลชั้นปีที่ 2 (อายุระหว่าง 5-6 ปี) ดังนั้น ถ้าดูจากแนวการจัด
 ประสบการณ์ ทั้งสองสังกัดจึงควรมีรูปแบบในการดำเนินงานที่คล้ายคลึงกัน แต่อาจเป็นเพราะ
 ความแตกต่างในด้านปริมาณของโรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของทั้งสองสังกัดแตกต่างกันมาก
 (จะขอกล่าวเฉพาะโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร) คือ โรงเรียนอนุบาลที่อยู่ในความ
 รับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีจำนวนถึง 755 แห่ง ในขณะที่
 โรงเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร (หน่วยงานหนึ่ง
 ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่รับผิดชอบโรงเรียนอนุบาลในเขต
 กรุงเทพมหานคร) มีจำนวน 38 แห่ง จึงทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนจากสังกัด
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนมีรูปแบบการจัดที่หลากหลายมากกว่า โดยเฉพาะรูปแบบ
 การสอนที่เร่ร่อนเขียน ซึ่งเป็นรูปแบบที่ได้รับอิทธิพลจากค่านิยมของผู้ปกครองที่ต้องการให้ลูก
 อ่านออกเขียนได้เมื่อลูกเข้าโรงเรียน ดังที่ พูนสุข บุณย์สวัสดิ์ (2532) ได้กล่าวไว้ดังนี้

" เมื่อครั้งที่มีการกำหนดพระราชบัญญัติประถมศึกษาใหม่ ๆ เด็กที่มาโรงเรียนจะต้อง
 อายุครบ 7 ขวบ ซึ่งเป็นช่วงที่อวัยวะในการรับรู้พัฒนาไปพอสมควรแล้ว สุขสมัย
 ที่เปลี่ยนไปทำให้คนมองเห็นความสำคัญของการศึกษา พ่อแม่จึงนิยมส่งบุตรหลาน
 เข้าโรงเรียนมากขึ้น ประกอบกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจทำให้ผู้เป็นมารดาออกไป
 ทำงานนอกบ้านช่วยบิดาอีกแรงหนึ่ง การฝากบุตรหลานเข้าโรงเรียนตั้งแต่อายุ
 ยี่ขวบมีจำนวนมากขึ้น อายุของเด็กลดลงจาก 7 ขวบเป็น 6 ขวบ

ปัจจุบันหลายโรงเรียนรับเด็กเข้าชั้นประถมปีที่ 1 เมื่ออายุเพียง 5 ขวบครึ่งหรือ
 5 ขวบ ที่ต่ำกว่านั้นคือ 4 ขวบ 3 ขวบ ก็เข้าโรงเรียนอนุบาล ต่ำกว่า 3 ขวบ
 ไปจนถึงแรกเกิดเข้าสถานรับเลี้ยงเด็ก ดังนั้น เด็กที่เข้าโรงเรียนชั้นประถม 1
 จึงมีอายุน้อยกว่าเด็กสมัยก่อน

แต่เป้าหมายของการเรียนต้อง " อ่านออก เขียนได้ " ไม่เปลี่ยนแปลง แม้
 กระทั่งเด็กเล็ก ๆ ในชั้นอนุบาล "

นอกจากนี้จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536) ในเรื่องปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ดังนี้

1) บุคลากรซึ่งหมายถึงผู้บริหาร ครู และผู้ดูแลเด็ก จำนวนไม่น้อยที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่มีวุฒิทางครู หรือไม่ได้รับการศึกษาอบรมในเรื่องการศึกษาระดับปฐมวัยโดยตรง ทำให้การศึกษาในระดับนี้ไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจังเท่าที่ควร

2) เนื่องจากการศึกษาปฐมวัยไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ แม้รัฐและประชาชนทั่วไปจะเห็นความสำคัญและผลกระทบที่จะเกิดจากการไม่พัฒนาการศึกษาในระดับนี้แต่เมื่อใดที่เกิดการแข่งขันเพื่อให้ได้ทรัพยากรในภาวะที่ทรัพยากรจำกัด การศึกษาปฐมวัยก็จะถูกจัดไปอยู่ในระดับรอง ๆ ลงไป

3) การศึกษาปฐมวัยที่จัดโดยรัฐส่วนใหญ่ไม่ใช่กิจกรรมหลักของหน่วยงานนั้น ๆ โดยตรง ตัวอย่างเช่น การจัดชั้นเด็กเล็กซึ่งเริ่มขึ้นในท้องถิ่นที่มีเด็กใช้ภาษาอื่นมากกว่าภาษาไทย การจัดชั้นอนุบาลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเดิมมีภาระหน้าที่หลักเฉพาะในการจัดการประถมศึกษา การจัดชั้นเด็กเล็กของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน วัด ซึ่งงานหลักไม่ใช่งานด้านการศึกษา หรือการจัดศูนย์พัฒนาเด็กของกรมการพัฒนารัฐบาลซึ่งมีงานพัฒนาในด้านอื่นอีกหลายด้าน

4) สืบเนื่องจากการที่การศึกษาปฐมวัยไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับ การส่งเสริมให้เด็กเข้ารับการศึกษาระดับนี้จึงขึ้นอยู่กับผู้ปกครองเป็นสำคัญ ถ้าผู้ปกครองเห็นความสำคัญและมีความพร้อมก็จะส่งเด็กเข้ารับบริการ

5) ในขณะที่นักวิชาการทั้งทางด้านการศึกษาและสาธารณสุขเห็นพ้องต้องกันว่า เด็กปฐมวัยควรได้รับการเตรียมความพร้อมมากกว่าการเรียนหนังสือเช่นในระดับประถมศึกษา หรือระดับที่สูงกว่า แต่ค่านิยมของผู้ปกครองในภาพรวมก็ยังต้องการให้เด็กอ่านเขียนคล่อง คิดคำนวณได้ ถ้าได้เรียนภาษาต่างประเทศด้วยจะยิ่งเป็นที่นิยมมากขึ้น ขณะเดียวกันสภาพแวดล้อมภายนอกเป็นสิ่งที่ส่งเสริมความเชื่อของผู้ปกครองว่า สิ่งที่ตนต้องการเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ตัวอย่างเช่นระบบการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถ้าสถานศึกษาปฐมวัยไม่สอนหนังสือเด็กก็จะประสบความสำเร็จล้มเหลวตั้งแต่การสอบเข้าเรียนไม่ได้ ซึ่งทำให้ผู้ปกครองเพิ่มความกดดันกับเด็กมากขึ้น

6) ความต้องการของผู้ปกครองและระบบการสอบคัดเลือกดังกล่าวข้างต้นทำให้สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่ต้องการมีชื่อเสียงเพิ่มความเข้มในการสอนเพื่อสอบ และละเลยหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กให้เป็นคนที่สมบูรณ์ สำหรับเรื่องการสอนเป็นเรื่องที่

ในปัจจุบันรัฐได้แสดงจุดยืนชัดเจนว่าจะไม่ให้มีการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งถ้าในทางปฏิบัติเป็นไปตามความประสงค์ของรัฐ ปัญหานี้ก็คงจะลดน้อยลง

7) นโยบายเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยของรัฐไม่แน่นอน ทำให้เอกชนไม่กล้าที่จะทุ่มเททรัพยากรเพื่อการศึกษาในระดับนี้มากนัก ยกเว้นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงและผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจดี ซึ่งการลงทุนที่เพิ่มขึ้นจากผู้ปกครองจะเป็นผู้รับภาระ

8) เมื่อพิจารณานโยบายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในสถานศึกษาปฐมวัยโดยตรงจะพบว่า นโยบายของรัฐและเจ้าสังกัดมีส่วนเอื้อให้เกิดการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

9) นอกเหนือจากการสนับสนุนของรัฐ องค์กรเอกชนในประเทศไทยได้แสดงบทบาทอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องในการรณรงค์ช่วยเหลือการพัฒนาเด็กปฐมวัย แต่มีกีดกันตัวในช่วงที่อาศัยการสนับสนุนจากรัฐเท่านั้น

10) ในด้านวิชาการเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันนับว่าก้าวหน้าไปมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยขณะนี้อาจกล่าวได้ว่า นอกจากนักวิชาการจะสามารถทำให้รัฐ ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปตระหนักในความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยมากขึ้นและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัยนี้ ตลอดจนผลกระทบที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีการพัฒนาอย่างเหมาะสมแล้ว ยังได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย ซึ่งจะช่วยให้เกิดแนวคิดและแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย

11) การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูตลอดจนการให้การศึกษแก่เด็กปฐมวัยได้ดำเนินอย่างกว้างขวาง ส่วนหนึ่งมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและจากการสนับสนุนของสื่อมวลชนทำให้ได้รับความสนใจมากกว่าการเผยแพร่โดยสถานศึกษา

12) แม้โดยหลักการสถานศึกษาจะต้องศึกษาความต้องการของเด็กเพื่อประโยชน์ในการจัดโปรแกรมการศึกษา และกิจกรรมเสริมพัฒนาการของเด็กในบ้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความจำเป็นของเด็กในวัยนี้ แต่ในความเป็นจริงการให้เด็กมีส่วนร่วมในการตัดสินใจย่อมทำได้ในขอบเขตที่จำกัดมาก

13) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเด็กในเมืองและชนบทที่แตกต่างกันทำให้สภาพของเด็กที่เข้าสู่สถานศึกษาปฐมวัยมีความพร้อมและปัญหาที่แตกต่างกันไป

14) ครูในสถานศึกษาปฐมวัยซึ่งโดยปกติจะมีภาระหน้าที่มากกว่า ครูในสถานศึกษาประเภทอื่น เพราะจะต้องดูแลเด็กอย่างใกล้ชิดตลอดเวลาที่เด็กทำกิจกรรมต่าง ๆ ถ้าเป็นครูที่ไม่มีใจรักในงานนี้จะเกิดความรู้สึกกดดัน และอาจแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์กับเด็ก

15) สถานศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคต จะต้องบริหารในลักษณะขององค์การวิชาชีพมากขึ้น เพราะบุคคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีวุฒิคุณโดยตรงทางการศึกษาปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษามากขึ้น

16) สถานศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่จะบริหารงานอยู่ภายใต้ภาวะจำกัด ทั้งในด้านอาคารสถานที่ซึ่งในชุมชนเมืองที่ดินจะมีราคาแพงสถานที่ส่วนใหญ่จึงคับแคบ ส่วนในชนบทและชุมชนแออัดปัญหาที่จะเป็นไปในลักษณะของการใช้สถานที่ ซึ่งได้รับการแบ่งปันมาจากสถานที่ซึ่งใช้สำหรับกิจกรรมอื่น รวมทั้งความจำกัดในด้านอุปกรณ์และสิ่งจำเป็นอื่น ๆ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าปัจจัยต่าง ๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยภายในของสถานศึกษาปฐมวัย เช่น ปัจจัยด้านตัวเด็ก ครู ผู้บริหาร และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่างมีอิทธิพลต่อสถานศึกษาปฐมวัย บางองค์ประกอบก็จะส่งผลในทางเอื้อ บางองค์ประกอบก็จะส่งผลในทางเป็นอุปสรรคต่อการบริหารสถานศึกษาปฐมวัย

ทักษะทางการอ่าน

ความหมายของการอ่าน

จากการศึกษาพบว่าผู้ให้ความหมายของการอ่านได้มากมาย ดังนี้คือ

Dechant (1964) สรุปคำจำกัดความของการอ่านไว้ว่า เป็นปฏิสัมพันธ์ในการถอดรหัสความหมายของคำจากผู้เขียนให้เข้าถึงจิตใจผู้อ่านได้

Lado (1964) ได้กล่าวถึงการอ่านว่า เป็นทักษะในการถอดความ วิเคราะห์คำ ความหมายของคำ ความเข้าใจเนื้อเรื่องตามที่ปรากฏอยู่ตามสิ่งพิมพ์แต่ละหน้า

Hildreth (1965) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า เป็นกระบวนการทางสมองที่จะแปลสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มองเห็นให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้

Butler and Clay (1977) ได้ให้คำจำกัดความว่า การอ่านคือการถ่ายทอดความหมายจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง โดยอาศัยภาษาเป็นสื่อ

Heilman (1977) ได้กล่าวว่า การอ่านเป็นการปฏิสัมพันธ์กับภาษาซึ่งเป็นตัวหนังสือ (ภาษาเขียน) และผลที่ได้รับจากการปฏิสัมพันธ์กับภาษาเขียน ก็คือความเข้าใจ

Stauffer (1980) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้หลายความหมายดังต่อไปนี้

1) การอ่านคือ ขบวนการอันซับซ้อน

- 2) การอ่านคือ การได้รับข่าวสารจากสิ่งพิมพ์
- 3) การอ่านคือ ความสามารถในการออกเสียงและทำความเข้าใจเรื่องราว
- 4) การอ่านคือ การแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ
- 5) การอ่านคือ การถ่ายทอดความคิดและความรู้สึกจากผู้เขียนไปสู่ผู้อ่านโดยผ่าน

สิ่งพิมพ์

Harris (1982) ได้กล่าวว่า การอ่านหมายถึงการแปลความหมายสัญลักษณ์ที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้นแทนคำพูดให้ได้ความหมายสมบูรณ์

Bush and Huebner (1991) ได้ให้ความหมายของการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิด การที่ผู้อ่านออกเสียงหรือตัวอักษรออกมาโดยที่ไม่เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเหล่านั้น ยังไม่ถือว่าเป็นการอ่านที่แท้จริง เพียงแต่เป็นการฝึกฝนทักษะหนึ่งในจำนวนหลายทักษะเท่านั้น

Lapp and Flood (1992) ได้ให้คำจำกัดความของการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านแปลความ คำ หรือ สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรให้เข้าใจ

ประพรี อุ่นจิตติ (2530) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านคือกระบวนการแปลความจากสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่ใช้แทนคำพูดให้ได้ความหมายอย่างสมบูรณ์ซึ่งประสบการณ์เดิมของผู้อ่านจะมีส่วนสำคัญในการช่วยทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรที่อ่านแล้วนำเอาความหมายไปใช้ได้ถูกต้อง

บันลือ พฤกษ์วัน (2532) ได้ให้ความหมายของการอ่านเป็น 4 นัย ดังนี้คือ

- 1) การอ่าน เป็นการแปลสัญลักษณ์ออกมาเป็นคำพูดโดยการผสมเสียงเพื่อใช้ในการออกเสียงให้ตรงกับคำพูด เป็นการอ่านเพื่อการอ่านออก
- 2) การอ่าน เป็นการใช้ความสามารถในการผสมผสานของตัวอักษร ออกเสียงเป็นคำหรือเป็นประโยค ซึ่งเรียกว่า อ่านได้
- 3) การอ่าน เป็นการสื่อความหมายที่จะถ่ายทอดความคิด ความรู้ จากผู้เขียนถึงผู้อ่าน ซึ่งเรียกว่า อ่านเป็น (เบื้องต้น)
- 4) การอ่าน เป็นการพัฒนาความคิดโดยผู้อ่านต้องใช้ความสามารถหลาย ๆ ด้าน เป็นการอ่านที่เรียกว่า อ่านเป็น

ฉาณี พิทักษา (2532) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่าน หมายถึงกระบวนการซับซ้อนซึ่งสามารถถ่ายทอดความคิดความรู้สึก และจินตนาการของผู้เขียนโดยผ่านการแปลความหมายจากตัวอักษร เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นพื้นฐานเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจ ในเรื่องราวที่อ่าน และสามารถนำความเข้าใจ

ที่เกิดขึ้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในด้านใดด้านหนึ่ง

ซีญิโย โครบุตร (2535) กล่าวว่า การอ่านหมายถึงกระบวนการทางสมอง ในการแปลสัญลักษณ์ ถอดความหมายระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน เพื่อให้เข้าใจความคิดของผู้เขียนซึ่งต้องอาศัยทักษะการวิเคราะห์ค่า ถอดความ ตีความ ขยายความ โดยผ่านกระบวนการคิด และหัวใจสำคัญของการอ่านคือ เข้าใจความหมายจากสิ่งที่อ่าน และพิจารณาเลือกความหมายที่ดีที่สุดไปใช้ประโยชน์ด้วย

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) กล่าวว่า การอ่านเป็นการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ประโยชน์

จากความหมายที่ได้ศึกษามาทั้งหมด จึงสรุปได้ว่าการอ่านคือ กระบวนการ ทางสมอง ในการแปลความหมายของตัวอักษร เครื่องหมาย และสัญลักษณ์ รวมทั้งการแปลความคิด ความรู้สึกต่าง ๆ ของผู้เขียน เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนต้องการถ่ายทอดและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป

ทฤษฎีทางการอ่าน

จากการศึกษาของ ประเทิน มหาจันทร์ (2530) ได้รวบรวมทฤษฎีทางการอ่านไว้ ดังนี้คือ

1. ทฤษฎีของเฮบบ์ พบว่า การอ่านเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางสรีระ กล่าวคือ ในขณะที่มีการเรียนรู้นั้น จะเกิดกระบวนการรวมเซลล์และเกิดภาคสัมพันธ์ขึ้น

2. ทฤษฎีของสมิธ พบว่า การอ่านของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยการส่งผ่านแรงยับยั้งซีแนปส์ในระบบประสาท การส่งผ่านในลักษณะดังกล่าวจะถูกขัดขวาง ถ้าเทากร่างกายถูกกระทบกระเทือนโดยการขาดสมดุลทางเคมีระหว่าง acetylcholine และ cholinesterase ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้ค่าต่าง ๆ เกิดขึ้นได้อย่างไรเมื่อบุคคลได้เห็นวัตถุหรือสิ่งของที่เป็นต้นกำเนิดของค่านั้น ๆ

3. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ ได้กล่าวถึงวุฒิภาวะของพัฒนาการเป็น 4 ขั้นคือ

ระยะ Sensorimotor Period (0-2 ปี) เป็นระยะที่เด็กจดจำสิ่งของต่าง ๆ โดยการจับต้อง

ระยะ Preoperational Thought Period (ตั้งแต่ 2-4 ปี) เป็นระยะที่
การจำแนกขึ้นอยู่กับด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว และระยะ Intuitive Phase (4-7 ปี)
เป็นระยะที่การคิดเป็นไปโดยการหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ

ระยะ Concrete operation period (11-15 ปี) ระยะนี้เป็นระยะที่การ
คิดอย่างมีเหตุผลเกิดขึ้น

ระยะ Formal operation Period (11-15 ปี) ระยะนี้เป็นระยะที่การ
คิดอย่างนามธรรมและการสร้างความคิดรวบยอดเกิดขึ้นอย่างมั่นคง

ในการสอนอ่านโดยอาศัยหลักพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ อาจจำแนกตาม
ลำดับการสอนได้ 3 ด้าน คือ การอ่านเพื่อเข้าใจความหมายของคำโดยวิธีรูปธรรมและนามธรรม
การอ่านอย่างอนุมาน และการอ่านเพื่อประเมิน

4. ทฤษฎีสติปัญญาของกิลฟอร์ด ได้อธิบายถึงเรื่องของสติปัญญาว่า ประกอบด้วยระบบ
ของปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ ปฏิบัติการทางด้านความรู้ ความจำความคิด
อย่างจำแนก ความคิดอย่างรวม และการประเมิน

5. ทฤษฎีการรับรู้ การอ่านเป็นกระบวนการในการแปลความหมายจากสัญลักษณ์
โดยอาศัยประสบการณ์ของผู้อ่านเป็นฐาน ดังนั้น ความหมายของเรื่องทีอ่านจึงมิได้ขึ้นอยู่กับอักษร
หรือสัญลักษณ์ที่อ่าน หากขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้อ่านเป็นสำคัญ

สุมันทา มันเศรชฐวิทย์ (2537) ได้ศึกษาทฤษฎีการอ่านไว้ดังนี้คือ

1. ทฤษฎีเน้นความสัมพันธ์ของข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นใจความสำคัญของสารเป็น
หลัก ในข้อความหนึ่ง ๆ จะมีใจความสำคัญ เมื่อผู้อ่านได้อ่านสารแล้วจะนำใจความสำคัญใน
แต่ละข้อความมารวมกันโดยให้ต่อเนื่อง แล้วทำความเข้าใจใจความเหล่านั้นอีกครั้งหนึ่ง ทฤษฎี
นี้ยังแยกตามแนวคิดของนักการศึกษาได้ดังนี้

1.1 ทฤษฎีของ Trabasso ได้กล่าวว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง
และมีความสัมพันธ์กัน 2 ประการคือ ผู้อ่านรับรู้สาร ต่อจากนั้นจะทำการเปรียบเทียบโดย
อาศัยประสบการณ์เดิม ทฤษฎีนี้ได้เห็นว่าระดับการอ่านของผู้อ่านจะไม่คงที่

1.2 ทฤษฎีของ Chase and Clark เป็นทฤษฎีที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของ
ใจความที่อ่านกับประสบการณ์เดิม

1.3 ทฤษฎีของ Rumelhart ได้กล่าวถึงการอ่านว่าเป็นกระบวนการที่ทำ
งานคล้ายกับเครื่องคอมพิวเตอร์ มีความซับซ้อน แต่ละขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน ถ้าขาด

อย่างไรอย่างหนึ่งก็จะทำให้การอ่านไม่สมบูรณ์ ทฤษฎีเหล่านี้เน้นความสัมพันธ์ของคำ ประโยค และข้อความ

2. ทฤษฎีเน้นการวิเคราะห์ข้อความ เป็นทฤษฎีที่เน้นความสำคัญขององค์ประกอบย่อยของประโยค โดยแบ่งเป็น

2.1 ทฤษฎีของ Daves ได้กล่าวว่า ข้อความหรือเรื่องราวที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงประโยคให้มีความเกี่ยวข้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จนเป็นที่เข้าใจของผู้อ่าน ในลักษณะเช่นนี้ถือว่ามีความสัมพันธ์เป็นบวก สำหรับประโยคที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไข ผู้ผู้อ่านแล้วไม่สามาถจะแยกได้ว่าอะไรเหมือนกันและต่างกัน ข้อความที่มีลักษณะเช่นนี้ถือว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบ

2.2 ทฤษฎีของ Frederiken ทฤษฎีนี้ได้นำโครงสร้างทางหลักภาษาเป็นแกนสำหรับสร้างความเข้าใจในการอ่าน

บันลือ พฤกษ์วัน (2533) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนอ่านมีอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. การอ่านภาพ (Basal Reader's Approach) ได้แก่การคิดเตาความหมายของภาพ อ่านคำประกอบภาพ เริ่มอ่านคำและประโยค เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในภาษาภาพ (Pictographs)

2. การอ่านผสมคำ (Synthetic Method) ได้แก่การอ่านโดยใช้สัญลักษณ์แทนเสียง เสียงสั้น เสียง วิเคราะห์เสียง เรียนอ่านจากการฟังเสียงสะกดคำ และผันตามเสียง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในภาษาเสียง (Phonographs)

3. การอ่านโดยอาศัยประสบการณ์ (Experience Approach) ได้แก่ความสามารถจดจำ อ่านภาพในสิ่งแวดล้อม อ่านแผนภูมิประสบการณ์เปรียบเทียบ และสร้างมโนทัศน์จากการอ่านเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในภาษาที่เกิดจากความนึกคิดนั่นเอง (Ideographs)

นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้ให้หลักการและแนวทฤษฎีการสอนอ่านไว้ดังนี้คือ

1. การสอนแบบสื่อสาร (The Communication Approach) เน้นการใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลักโดยอาศัยหลักภาษาศาสตร์เช่น สังคมวิทยา (Sociolinguistic) ซึ่งว่าด้วยเนื้อหา บริบท ภาษา และวัฒนธรรมในสังคมนั้น ๆ ซึ่งแต่ละชุมชนอาจใช้ผิดแตกต่างกัน กระบวนการสอนตามแนวทฤษฎีนี้ เน้นปฏิสัมพันธ์ในการใช้ภาษาระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ที่ก่อกำเนิดแสดงออกทางภาษา

หรือการทดลองใช้ภาษาสื่อความหมายด้วยตนเอง ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ทำให้การพัฒนาภาษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดกิจกรรมจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องจัดให้แก่ผู้เรียน

2. การสอนแบบธรรมชาติ (The natural Approach) ทฤษฎีการสอนแบบนี้ จะเน้นการให้ปัจจัยป้อนเข้าที่มีความหมายเป็นที่เข้าใจได้แก่ผู้เรียน (Comprehensible) โดยใช้กระบวนการเรียน (Process) ที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ทางภาษาของผู้เรียน (Language Acquisition) เป็นหลัก ผลของการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จดังที่คาดหมายได้ถ้าผู้สอนเข้าใจวิธีการให้ปัจจัยป้อนเข้าอย่างถูกต้องเหมาะสมกับผู้เรียน

3. การสอนอ่านซึ่งยึดหลักการทางภาษาศาสตร์เชิงจิตวิทยา (Psycholinguistic) โดยเน้นกระบวนการอ่านของมนุษย์เป็นสำคัญ การอ่านตามทฤษฎีเป็นการสร้างความหมายจากสัญลักษณ์โดยผ่านกระบวนการทางความคิด

สรุปได้ว่า ถึงแม้จะมีทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่านมากมาย แต่หลักสำคัญของทุกทฤษฎีก็คือ ทักษะทางการอ่านจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ที่ผู้อ่านได้รับ ซึ่งอาจมีจุดเน้นที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อของนักทฤษฎีแต่ละคนดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ลักษณะพัฒนาการทางการอ่าน

พัฒนาการทางการอ่านของเด็กวัย 2-5 ปี

เด็ก	2	ปี	อาจจำสิ่งของได้ สามารถเปิดหนังสือ และเรียกชื่อได้ถูกต้อง
เด็ก	3	ปี	อาจรู้จักคำง่าย ๆ (บางคนใช้วิธีท่องจำ บางคนก็จำได้เอง)
เด็ก	4-5	ปี	บอกได้ว่าคำไหนเหมือนหรือต่างกัน จำคำได้บ้าง (นิตยา ประพฤติกิจ, 2539)

ลักษณะพัฒนาการทางการอ่านของเด็กปฐมวัย ทิศนา ชัมมณี และคณะ (2536)
ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. อ่านโดยอาศัยการว่าสิ่งที่ผู้ใหญ่อ่านให้ฟัง หลังจากที่ได้ฟังข้อความหรือเรื่องราวที่ครูอ่านให้ฟัง เด็กจะทำท่าอ่านโดยพูดคำที่จำได้

2. อ่านโดยอาศัยภาพเด็กจะอ่านโดยอาศัยภาพในการเดาข้อความ ในขณะที่อ่านเด็กจะดูภาพเป็นส่วนใหญ่ เด็กที่ผู้ใหญ่อ่านหนังสือให้ฟังพร้อมทั้งชี้ข้อความให้ดูไปด้วยอาจจะสนใจดูหรือชี้ข้อความที่เขาประทับใจบ้างเป็นครั้งคราว โดยเฉพาะถ้าข้อความนั้นสัมพันธ์กับภาพ

3. อ่านโดยการเดาเนื้อหา เด็กรู้ว่าเนื้อหาควรจะเป็นไปในทำนองใดและไม่เป็นไปในทำนองใด หรืออะไรควรคู่กับอะไร เด็กจะทำท่าอ่านโดยอาศัยความรู้เดิมในการเดา

นอกจากนี้ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537) ได้แบ่งลำดับขั้นพัฒนาการทางการอ่านเป็น 6 ขั้นดังนี้

1. ขั้นก่อนเริ่มอ่าน ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ทารกจนกระทั่งถึงวัยก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล เป็นช่วงเวลาที่เด็กจะได้เตรียมตัวเพื่อรับกับพัฒนาการในขั้นต่อไป เตรียมตัวเพื่อรับกับความสับสนและความยุ่งยากในการรับรู้สภาพแวดล้อมทางภาษาที่เด็กจะได้พบเห็น เด็กจะเลียนแบบถ้อยคำจากผู้ใหญ่ การจับหนังสือมักจะกลับทิศทาง จะดูความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาพกับคำ ซึ่งการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้คำใหม่ ๆ และเป็นทางที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ภาษาที่ดี

2. ขั้นเริ่มต้นอ่าน ขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนกระทั่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กจะคุ้นเคยกับคำง่าย ๆ รอบตัว และพูดประโยคสั้น ๆ เด็กบางคนมีความพร้อมเมื่ออยู่ชั้นอนุบาล แต่เด็กบางคนอาจมีความพร้อมเมื่ออยู่ชั้นประถมศึกษาตอนต้นหรือตอนปลาย อย่างไรก็ตามเด็กควรได้รับการสอนอ่านอย่างเป็นทางการเมื่ออายุ 5 ปีขึ้นไป โดยให้เด็กรู้จักคำและความหมายเริ่มจากใช้ภาพเป็นสื่อ เขียนคำอธิบายได้ภาพสั้น ๆ ซึ่งคำเหล่านี้ควรเป็นคำที่ใกล้ตัวเด็กเมื่อเด็กได้พบคำและภาพบ่อย ๆ ก็จะคุ้นเคยและจดจำได้เร็ว

3. ขั้นเริ่มต้นอ่านอย่างอิสระ ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูจะต้องพิจารณาและตัดสินใจว่าเด็กคนใดมีความพร้อมสมควรที่จะอ่านอย่างอิสระหรืออ่านได้ด้วยตนเองหรือไม่นั้น พิจารณาจากจำนวนคำที่เด็กรู้จักว่ามีมากพอและรู้จักโครงสร้างของประโยค

4. ขั้นถ้อยของความรู้ ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กจะพบหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อเรื่องแตกต่างจากหนังสือแบบเรียน เด็กต้องการคำแนะนำจากครูในการเลือกหนังสือให้เหมาะสมกับวัย การอ่านในใจจะเริ่มต้นในระดับนี้

5. ขั้นวุฒิภาวะระดับกลาง เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กจะมีทักษะในการอ่านมากขึ้น ครูควรเริ่มสอนการอ่านแบบวิจารณ์

6. ทัศนวิภาวาระดับสูง เริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เด็กจะมีความสนใจ ที่สนใจเข้ามาเกี่ยวข้องกับในการอ่านด้วย

ดังจะเห็นได้ว่าลักษณะพัฒนาการทางการอ่านของเด็กจะเป็นไปตามวุฒิภาวะของเด็กแต่ละคน โดยมีส่วนสัมพันธ์กับความสามารถตามลำดับอายุด้วย โดยเริ่มจากสิ่งใกล้ตัวที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่ไกลตัวและสิ่งที่เป็นนามธรรมมากยิ่งขึ้น โดยประสบการณ์เดิมของเด็กมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางการอ่านเป็นอย่างยิ่ง

ระดับความสามารถทางการอ่าน

Smith (1963) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจความหมายตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นความเข้าใจพื้นฐานคือ การที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้โดยตรงเป็นการแปลตามตัวอักษร

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ (Interpretation) คือการที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรก เป็นการตีความสิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้อย่างชัดเจน หรือมิได้กล่าวไว้โดยตรงแต่เป็นความหมายที่แฝงอยู่ในเนื้อเรื่อง

3. ระดับความเข้าใจขั้นวิเคราะห์วิจารณ์ (Critical Reading) ระดับนี้ผู้อ่านต้องอาศัยความเข้าใจในการอ่าน โดยอาศัยความเข้าใจในระดับแรกเป็นพื้นฐานเป็นการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด และวิจักษณ์ญาณของตนเองมาช่วยในการวิเคราะห์และประเมินค่าข้อความที่อ่าน

ศรีรัตน์ เจริญกลิ่นจันทร์ (2536) ได้แบ่งระดับทางการอ่านเป็น 3 ระดับซึ่งสอดคล้องกับที่ Smith (1963) ได้ศึกษาไว้คือ

1. อ่านได้ คือการอ่านเอาเรื่อง การอ่านระดับนี้คือ อ่านหนังสือออกสามารถอ่านได้โดยตลอด อ่านแล้วรู้เรื่องว่า เรื่องอะไร เป็นอย่างไร เกี่ยวข้องกับใคร ผู้อ่านจะใช้เวลาสามารถด้านความจำเป็นส่วนใหญ่ เมื่อจำเรื่องได้ก็เข้าใจเรื่องทันที

2. อ่านเป็น คือการอ่านแล้วต้องแปลความ ตีความ ขยายความ ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถนอกเหนือไปจากการอ่านเอาเรื่อง คือต้องจำเรื่อง ต้องแปลความ ต้องขยายความเป็น

ระดับความเข้าใจที่สูงไปกว่าระดับอ่านเอาเรื่อง.

3. อ่านเก่ง คือการอ่านขั้นวิจารณ์ การอ่านระดับนี้ต้องใช้ความสามารถของสติปัญญาขั้นสูงสุด โดยอาศัยการอ่านทั้ง 2 ระดับเป็นพื้นฐาน ต่อจากนั้นผู้อ่านจะต้องอาศัยประสบการณ์ของตน ความสามารถ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินค่า มาช่วยในการตัดสินใจและวินิจฉัยเรื่องและข้อความที่ตนอ่านอีกต่อหนึ่ง เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความเข้าใจสูงสุด

นอกจากนี้มัวร์ตัน สุกโซติรัตน์ (2537) ยังได้แบ่งระดับการอ่านเป็น 3 ระดับเช่นเดียวกัน คือ

1. ขั้นอ่านออก คือขั้นที่ผู้อ่านสามารถอ่านออกเสียงเป็นคำและอ่านคำต่อเนื่องเป็นประโยคได้ ความสามารถในการอ่านออกเป็นคำเป็นประโยคนี้ ไม่จำเป็นว่าผู้อ่านจะต้องทราบหรือเข้าใจความหมายหรือแปลความหมายได้เสมอไป

2. ขั้นอ่านได้ คือ ขั้นที่ผู้อ่านสามารถอ่านเป็นคำเป็นประโยคที่ต่อเนื่องกัน อีกทั้งทราบและเข้าใจความหมาย แปลความหมายได้โดยตรงจากรูปประโยคที่เห็น

ผู้ที่สามารถอ่านออกอ่านได้ ถือว่ามีความสามารถในการอ่านเพียงระดับตามตัวอักษร (Literal Reading) เท่านั้น

3. ขั้นอ่านเป็น คือ ขั้นของการอ่านระดับสูงสุดซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจารณ์เนื้อหาที่อ่าน เพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายของประโยคที่มีความหมายซ่อนเร้นลึกกลงไปจากความหมายที่แสดงในรูปประโยคที่เห็น

สรุปได้ว่าระดับความสามารถทางการอ่าน แบ่งออกได้เป็น 3 ระดับ กล่าวคือระดับอ่านออก ซึ่งเป็นระดับของการอ่านตามตัวอักษร ระดับอ่านได้ เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถอ่านได้โดยเข้าใจของหมายของสิ่งที่อ่าน รู้ใจความสำคัญของเรื่อง และระดับอ่านเป็น เป็น การอ่านในระดับของการรู้จักวิเคราะห์ วิจารณ์ สิ่งที่อ่าน สำหรับระดับความสามารถทางการอ่านของเด็กปฐมวัยจะอยู่ไม่เกินระดับแรก โดยเด็กที่พร้อมจะอ่านได้นั้น ราศี ทองสวัสดิ์ (2535) กล่าวว่าต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) ความสนใจในการอ่าน
- 2) ความจำดี สามารถจำรูปของคำและเสียงได้
- 3) รู้ความหมายของคำตลอดจนฝึกพูดเป็นประโยคได้

4) สามารถมองเห็นความเหมือน ความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนพยัญชนะและเสียงได้

5) รู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาพและสัญลักษณ์ ซึ่งก็หมายความว่าทราบว่าคุณค่าไหน หมายถึงสิ่งใด

ทักษะทางการเขียน

ความหมายของการเขียน

Gerberich, G.R. and others (1962) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่าเป็นความสามารถในการเขียนคำต่าง ๆ โดยเรียง พยัญชนะ สระ ได้อย่างถูกต้อง แต่เนื่องจากคำต่าง ๆ มีระดับความยากง่ายต่างกัน โอกาสที่บุคคลจะได้รับความสำเร็จในการเขียนคำจึงแตกต่างกัน

สุนันทา โสรัจจ์ (2511) ได้ให้ความหมายของการเขียนคำไว้ว่า คือการเรียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ในการเขียนคำต่าง ๆ อย่างถูกต้อง

ประยุทธ์ วิชระดิษฐ์ (2516) ได้กล่าวว่า การเขียนหมายถึง การฝึกทักษะการเขียนให้ถูกต้องและรวดเร็ว ไม่ว่าเด็กจะเรียนวิชาสาขาใดก็ตาม เด็กจะอ่านคำหรือประโยคนั้นได้ และเมื่ออ่านได้ก็ต้องเขียนได้ด้วย

หรรษา นิลวิเชียร (2535) ได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นกระบวนการแสดงออกถึงความรู้สึกความต้องการ และความคิดเห็นโดยผ่านการสื่อสารด้วยระบบเครื่องหมายอันได้แก่อักษร

สรุปความหมายของการเขียนได้ว่า การเขียนหมายถึง ความสามารถในการเรียง พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เพื่อเป็นการแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก โดยผ่านการสื่อสารด้วยตัวอักษร

ทฤษฎีพัฒนาการทางการเขียน

ทฤษฎีพัฒนาการทางการเขียนของเด็กที่เกี่ยวข้องกับทางศิลปะโดย Victor Lowenfeld (1982) แบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. **ขั้นขีดเขียน (Scribbling Stage)** เด็กอยู่ในช่วงอายุ 2-4 ปี ผลงานของเด็กเป็นการแสดงออกของแต่ละคน
  - 1.1 **ขั้นขีดเขียนอย่างไม่เป็นระเบียบ (Disordered Scribbles)** เนื่องจากการบังคับกล้ามเนื้อของเด็กยังไม่ดีพอ ดังนั้นเส้นที่เด็กเขียนจะมีลักษณะของการสุม มีขนาดเส้นยาวต่างกัน มีทิศทางไม่แน่นอน
  - 1.2 **ขั้นขีดเขียนอย่างควบคุม (Controlled Scribbles)** เด็กสามารถบังคับกล้ามเนื้อได้ดีขึ้น ลักษณะเส้นที่ขีดเขียนจะยาวมากขึ้น มีทิศทางใกล้เคียงกันเส้นซ้ำ ๆ กัน ๆ แม้ว่าจะยังดูยุ่ง ๆ แต่ก็มองเห็นได้ว่าแตกต่างกับขั้นที่ยังควบคุมมือไม่ได้
  - 1.3 **ขั้นตั้งชื่อ (Named Scribbles)** เด็กจะมีพฤติกรรมที่ควบคู่ไปกับการขีดเขียนคือการเล่าเรื่อง การพูดถึงสิ่งที่ทำ เด็กจะสามารถเชื่อมโยงรอยขีดเขียนของตนกับโลกรอบตัวได้
2. **ขั้นก่อนเป็นแบบแผน (Preschematic Stage)** เด็กอยู่ในช่วงอายุ 4-7 ปี เด็กแสดงให้เห็นความพยายามโดยการใช้สัญลักษณ์ เด็กสร้างความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
3. **ขั้นแบบแผน (Schematic Stage)** อายุ 7-9 ปี แสดงให้เห็นจากมโนทัศน์ที่เป็นรูปร่าง
4. **ขั้นหมู่พวก (Gang Stage)** อายุ 9-12 ปี เป็นขั้นเริ่มแสดงความเป็นจริง
5. **ขั้นเหตุผล (Reasoning Stage)** อายุ 12-14 ปี เด็กจะคำนึงถึงคุณภาพของผลงานศิลปะมากกว่าความพยายามในการสร้างงานนั้น

ดังจะเห็นได้ว่า ทฤษฎีทางการเขียนของเด็กปฐมวัยมีความสัมพันธ์กับพัฒนาการทางศิลปะเป็นอย่างดี โดยเฉพาะขั้นขีดเขียนซึ่งเป็นขั้นที่ไม่สามารถแยกการเขียนออกจากศิลปะได้ เนื่องจากทักษะพื้นฐานของการเขียนและศิลปะก็มาจากการบังคับเส้นให้ได้ตามต้องการ

ลักษณะพัฒนาการทางการเขียน

พัฒนาการทางการเขียนของเด็กวัย 2-5 ปี

เด็ก 2 ปี ลากเส้นขยุกขยิก ลากเส้นตามรูปร่างกลมได้ จับดินสอหรือปากกาโดยใช้ทั้งมือจับ และทั้งแขนขยับเขียน จะขีดเขียนจนเต็มหน้ากระดาษ พอใจกับรอยขีดเขียนของตนเอง

เด็ก	3	ปี	ชอบเขียนตัวอักษรตัวโต ๆ ทุกหนทุกแห่ง ชอบวาด และระบายสี ภาพที่ออกมาจะใหญ่ ดูน่าสนใจและไม่สมบูรณ์
เด็ก	4	ปี	จดจำอักษรบางตัวได้ รวมทั้งจำชื่อตัวเองก็ได้ อาจเขียนชื่อตัวเองได้หรือเขียนได้เป็นบางตัว ชอบวาดและระบายสี การวาดรูปคนวาดแค่เพียงเส้นตรงแนวตั้ง และร่างแบบหยาบ ๆ แต่วาดรูปวงกลมและสี่เหลี่ยมได้
เด็ก	5	ปี	เขียนชื่อตัวเองได้ การเขียนพยัญชนะ ตัวเลข อาจเขียนไม่เรียงลำดับ และบางทีเขียนกลับหัวก็มี สามารถเขียนตัวเลขได้แต่ตัวไม่เท่ากัน จับดินสอ ปากกาหรือพู่กันได้ดีขึ้น ชอบวาดและระบายสี สามารถวาดภาพที่ยากขึ้นได้ และภาพมีความสมบูรณ์มากขึ้น ชอบเลียนแบบ สามารถวาดรูปสี่เหลี่ยมและวงกลมเข้าด้วยกัน ชอบถามถึงตัวละครของคำ (นิตยา ประพฤติกิจ, 2539)

ส่วนราศี ทองสวัสดิ์ (2535) ได้แบ่งพัฒนาการทางการเขียนของเด็กวัยต่าง ๆ ไว้
 มดังนี้ คือ

อายุ 1-1 ปีครึ่ง	เด็กจะสามารถกำสิ่งที่เป็นแท่ง ขีดเขียนได้แต่ไม่เป็นรูปร่าง
อายุ 1 ปีครึ่ง-2 ปี	ขีดเขียนเป็นเส้นสั้น ๆ ได้
อายุ 2-3 ปี	ขีดเป็นวง ๆ ได้แต่ไม่สมบูรณ์
อายุ 3-4 ปี	ขีดกากบาทและสี่เหลี่ยมตามแบบได้
อายุ 4-5 ปี	วาดภาพคนมีอวัยวะ 3-4 ส่วนได้
อายุ 5-6 ปี	วาดรูปคนโดยมีส่วนสำคัญ 6 ส่วนได้ และวาดรูปคนโดยมีส่วนสำคัญ 6 ส่วน วาดรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนที่มีมุมแหลมอยู่ในแนวตั้งได้

ลักษณะพัฒนาการทางภาษาด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยเป็นดังนี้คือ

- 1) วาดแทนเขียน เด็กสื่อความคิดโดยใช้การวาดแทนการเขียน
- 2) ขีดเขียนแทนเขียน เด็กพยายามที่จะเขียนหนังสือแบบผู้ใหญ่ แต่การเขียนของ

เด็กคือ การขีดเขียน ในระยะแรกเด็กอาจขีดเขียนไปทั่วหน้ากระดาษอย่างไม่มีระบบ ต่อมาเด็กจะรู้จักขีดเขียนจากซ้ายไปขวา สิ่งก่ขีดเขียนคล้ายตัวหนังสือมากกว่าภาพ

3) เขียนโดยการทำเครื่องหมายคล้ายตัวหนึ่งสื่อ เด็กพยายามเขียนตัวหนึ่งสื่อบางตัวคล้ายตัวอักษร บางตัวก็ไม่คล้ายตัวอักษร แต่เป็นรูปร่างตัวอักษรที่เด็กคิดขึ้นเอง

4) เขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีคิดขึ้นเอง เด็กอาจเขียนคำที่เขียนได้แล้ว เช่น ชื่อของตัวเองด้วยการสลับที่ตัวอักษร หรืออาจเขียนตัวอักษรกลับ

5) คิดลอกตัวอักษร เด็กอาจคิดลอกตัวอักษรที่เห็นอยู่รอบตัวหรือบอกข้อความที่ต้องการจะเขียนให้ผู้ใหญ่ช่วยเขียนให้แล้วจึงนำไปลอก บางครั้งอาจเป็นการลอกหมดทุกตัว บางครั้งเป็นการลอกเฉพาะคำที่ต้องการไปผสมกับคำที่เขียนได้แล้ว

6) เขียนโดยคิดสะกดขึ้นเอง เด็กจะคิดวิธีสะกดคำขึ้นเองเมื่อเขาไม่ทราบวิธีสะกดแบบผู้ใหญ่ เช่น เด็กเขียน ค ม แทนคำว่า ดอกไม้

7) เขียนสะกดคำได้ใกล้เคียงหรือเหมือนวิธีสะกดของผู้ใหญ่ เช่น เขียนว่า ขอบคุณคะ โดยผสมพยัญชนะและสระตามเสียงของคำที่เขาพูดหรือได้ยิน (ทีศนา แชนมณี และคณะ, 2536)

นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ทำการศึกษาถึงลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัยอีกหลายท่านดังต่อไปนี้ Glazer mandel and Burke (1994) ได้กล่าวถึง ลักษณะของพัฒนาการทางการเขียน (Aspects of Writing Development) ว่ามี 7 ลักษณะดังนี้

1) กฎการเกิดซ้ำ ๆ (Recurring)

เด็กจะวาดหรือขีดเขียนซ้ำเดิม กล่าวคือเมื่อเด็กเริ่มขีดเขียนคำ หรือตัวอักษร เด็กจะเขียนคำหรือตัวอักษรเดิม ๆ

2) กฎการกำหนดทิศทาง (Recurring Principle)

เด็กจะเริ่มเรียนรู้ทิศทางของการเขียน จะเริ่มเขียนจากซ้ายไปขวา จากด้านบนไปด้านล่าง

3) กฎการยึดหยุ่น (Directional Principle)

หลังจากเด็กทำความเข้าใจในเรื่องทิศทางของการเขียนแล้ว เด็กจะสามารถเรียนรู้การเขียนตัวอักษรแต่ละตัว จะมีวิธีการและทิศทางที่ต่างกัน และตัวอักษรตัวเดียวกันอาจเขียนได้หลายวิธี

4) กฎการให้กำเนิด (Generating Principle)

พัฒนามาจากกฎการเกิดซ้ำ ๆ เด็กจะสามารถคิดลอกคำหรือตัวอักษรได้ถูกต้อง แม้ว่ากลัมนั้นจะพัฒนาดีแล้วก็ได้ไม่ได้แสดงถึงว่าเด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดี

5) กฎการประดิษฐ์ (Inventory Principle)

เด็กจะสามารถเขียนตัวอักษรหรือคำที่เด็กรู้จัก รวมทั้งสามารถประดิษฐ์คำที่ใหม่ ๆ จากคำศัพท์ที่รู้จักแล้ว

6) กฎการตรงข้าม (Contrastive Principle)

เด็กจะสามารถเปรียบเทียบคำที่ตรงข้ามกันหรือเหมือนกัน ของคำที่เห็นบนแผ่นกระดาษหรือกระดานดำได้

7) กฎการย่อ (Abbreviation Principle)

เด็กจะเริ่มรู้จักใช้ตัวย่อหรือสัญลักษณ์แทนคำหรือความคิด ซึ่งเราจะสังเกตได้จากการเขียนของเด็กในชั้นประถมศึกษา

ลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัยตามที่ Temple and others (1982) ได้ศึกษาแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ดังนี้คือ

- 1) กฎการเกิดซ้ำ ๆ (Recurring Principle) เด็กค้นพบว่าการเขียนจะใช้รูปร่างเดิมซ้ำ ๆ มีลักษณะเป็นแถว ๆ ตามหน้ากระดาษ
- 2) กฎการประกอบกันของเครื่องหมาย (Generative Principle) เด็กจะแยกออกมาว่า อะไรเป็นรูปภาพ อะไรเป็นการเขียน การเขียนจะเกิดขึ้นจากการจัดรอยขีดเขียน บางครั้งเด็กอาจเขียนด้วยตัวอักษรไม่ก่ตัว แต่ถูกจัดให้อยู่ในลักษณะต่าง ๆ การเขียนคำซ้ำ ๆ ก็จัดอยู่ในลักษณะนี้เช่นเดียวกัน
- 3) มโนทัศน์เกี่ยวกับเครื่องหมาย (Sign Cocept) เครื่องหมายคือสิ่งที่ใช้แทนบางสิ่งในเรื่องของการเขียน เครื่องหมายเป็นสิ่งที่ไม่อาจชี้ชัดถึงเหตุผลว่าเหตุใดจึงใช้รูปร่างอักษรอย่างนั้น มโนทัศน์เกี่ยวกับเครื่องหมายจะเริ่ม เมื่อเด็กทำเครื่องหมายที่คล้ายกับการเขียน เด็กเริ่มเขียนจะสร้างท่าหรือสมมุติว่า เครื่องหมายที่ตนเขียนแทนบางสิ่ง และให้ผู้อ่านจินตนาการเอาเอง
- 4) กฎการยืดหยุ่น (Flexibility Principle) เด็กเริ่มรู้ว่าการเขียนตัวอักษรตัวเดียวกัน อาจเขียนได้หลายวิธี
- 5) กฎการเรียงแถวและการจัดหน้า (Linear Principle and Principles of page Arrangement) สิ่งที่ยากที่สุดสำหรับเด็กในการเรียนรู้เรื่องการเขียนคือความเข้าใจเรื่องทิศทางของการเขียนเป็นสิ่งจำเป็นมาก นักจิตวิทยาการรับรู้สอนไว้ว่า เด็กอาจมองเก้าอี้จากด้านบน จากด้านล่าง และจากด้านข้าง โดยเข้าใจว่าเหมือนกัน เด็กจะไม่เข้าใจในการเปลี่ยนมุมมอง ฉะนั้นการเขียนตัวอักษรที่มีลักษณะคล้ายกันหรือกลับกันจะเป็นสิ่งที่ไม่แตกต่างกันสำหรับเด็ก

จากเกณฑ์ดังกล่าวนี้เมื่อ ทรรรษา นิลวิเชียร และพรรณรัตน์ เจริญธรรมสาร (2534) ได้ทำการวิจัยลักษณะการเขียนที่ปรากฏในเด็กเล็ก โดยศึกษาเด็กเรียนชั้นอนุบาลในประเทศไทย จำนวน 193 คน ปรากฏว่าสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Temple and others (1982) กล่าวคือ ลักษณะการเขียนที่ปรากฏของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

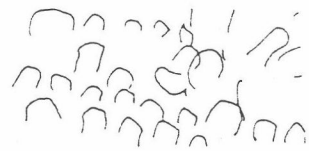
1. ลักษณะการเกิดชั้นขีด ๆ ตัวอย่างภาพที่ 1, 2 และ 3

ภาพที่ 1

ภาพที่ 2

ภาพที่ 3

2. ลักษณะการขีดในรูปแบบที่แตกต่างกัน ในชั้นตอนนี้เด็กจะพัฒนาขึ้นจากชั้นที่ 1 ซึ่งเป็นการสุมจากเส้นขีด ๆ กัน เด็กจะเรียนรู้ว่าการเขียนประกอบด้วยตัวอักษรซึ่งประกอบด้วยเส้นที่มีรูปร่างต่าง ๆ กัน ดังตัวอย่างภาพที่ 4 และ 5

อ ท อ ท อ

ภาพที่ 4

ค ข น ค ต

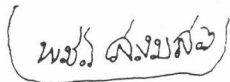
ภาพที่ 5

3. ชั้นมโนทัศน์เครื่องหมาย เด็กเรียนรู้ว่าตัวอักษรเป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนความหมายของบางสิ่งบางอย่างดังภาพที่ 6 เด็กหญิงวาดรูปตัวเองและเขียนชื่อกำกับข้างใต้ภาพ บอกว่าเขียนชื่อเด็กหญิงศิริวิมล

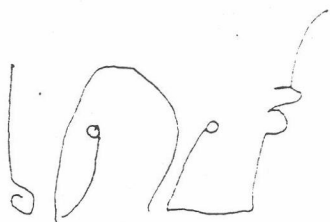
ภาพที่ 6

4. ลักษณะการยืดหยุ่น เด็กจะแสดงให้เห็นว่าตัวอักษรประกอบด้วยเส้นหลายชนิดที่มีรูปร่างต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการค้นพบว่า การเขียนตัวอักษรนั้นจะมีข้อจำกัดเกี่ยวกับเครื่องหมายอื่นเป็นที่ตกลงกันในสังคม ตัวอักษรตัวหนึ่งอาจนำไปสู่การเขียนตัวอักษรตัวอื่นได้ บางครั้งเด็กจะประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นมาเองก็ได้ ดังตัวอย่างการเขียนภาพที่ 7 ซึ่งเด็กบอกว่า เป็นชื่อของตนเอง

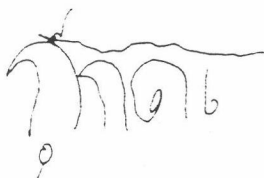

ภาพที่ 7

5. ลักษณะการเรียงแถวและการจัดหน้า เด็กเริ่มเรียนรู้ทิศทางการจัดแถวบรรทัดและการจัดหน้ากระดาษ แต่อาจยังมีการสับสนเกี่ยวกับมิติและทิศทาง ดังตัวอย่างการเขียนภาพที่ 8-13

ภาพที่ 8

ภาพที่ 9

ภาพที่ 10

ภาพที่ 11 ภาพที่ 12 ภาพที่ 13

๒๗
ก
ง
ง

สรุปได้ว่าลักษณะการเขียนของเด็กปฐมวัย มีรูปแบบดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นกล่าวคือ จะเริ่มจากชั้นง่าย ๆ ไปสู่ชั้นที่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น

ระดับความสามารถทางการเขียน

นิตยา ประพฤติกิจ(2539) ได้แบ่งระดับความสามารถทางการเขียนเป็น 3 ระดับคือ

1. การเขียนตามความสามารถทางกาย (Physical Ability)

การเขียนตามความสามารถทางกาย หมายถึง ความสามารถในการใช้มือและนิ้วได้ดี เพราะการเขียนมิได้อาศัยความสามารถแค่การจับของด้วยมือ และการบังคับกล้ามเนื้อส่วนใหญ่ได้ แต่ต้องอาศัยนิ้วในการหยิบดินสอได้อย่างมั่นคงและวางแขนบนโต๊ะในท่าสบาย ๆ ได้ สำหรับเด็ก 4-5 ปี การบังคับอวัยวะเหล่านี้เป็นไปได้อย่างดี ดังนั้นเด็กวัยนี้ควรได้รับการฝึกฝน และครูพึงเข้าใจว่าการฝึกเขียนตัวอักษรเป็นเรื่องยากสำหรับเด็กและสิ้นเปลืองเวลามาก การฝึกเขียนตัวอักษรจะต้องอาศัยกระบวนการหลายขั้นตอนด้วยเหตุผลต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การบังคับดินสอเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก
- 2) ตัวอักษรไทยมีหลายตัว
- 3) ตัวอักษรบางตัวมีความคล้ายคลึงกัน ทำให้เด็กเกิดความสับสนได้ เช่น ก-ก, ค-ค, ข-บ เป็นต้น
- 4) เด็กจะต้องเรียนรู้ว่าเพียงแต่เขียนอีกยัก ไม่ทำให้อักษรแตกต่างกันได้แต่เด็กจะต้องเรียนรู้การขีดเขียนขึ้นและลงจากซ้ายไปขวา และการเขียนวงกลม ถ้าหากเด็ก

ได้มีโอกาสเขียนไปตามความสามารถของเขาโดยไม่มีกำบังกับนิ้ว เด็กจะสามารถเขียนตัวอักษรได้เองในที่สุดเหมือนการที่เด็กสามารถต่อภาพได้นั่นเอง

2. การเขียนแบบมีทักษะการจัดและเสนอความคิด (Organizational Skills and Idea Presentation)

การเขียนแบบมีทักษะการจัดและเสนอความคิด เป็นเรื่องที่ยากสำหรับเด็ก ๆ เพราะเด็กก่อนบาลอยู่ในขั้นถือเอาตนเองเป็นสำคัญ (Egocentric Stage) การแสดงออกทางด้านความคิดหรือการเข้าใจความคิดของผู้อื่นเป็นไปได้ยาก เขาคิดเพียงแต่ว่าผู้อื่นจะต้องเห็นเหมือนกับที่เขาคิด ดังนั้นเราจึงเห็นบ่อย ๆ ว่าเด็กวัยนี้มักจะวาดหรือขีดเขียนง่าย ๆ และไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. การเขียนแบบมีทักษะทางภาษา (Language Skills)

การเขียนแบบมีทักษะทางภาษา ยังเป็นเรื่องยากสำหรับเด็ก เพราะเด็กยังไม่เข้าใจเรื่องการลำดับคำเข้าประโยค การสะกด หรือการใช้คำพูดแบบบรรยาย

นอกจากนี้ ราศี ทองสวัสดิ์ (2535) ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของเด็กที่มีความพร้อมที่จะเขียนได้ ดังนี้คือ

- 1) มือหรือกล้ามเนื้อเล็กพัฒนาดีพอที่จะใช้นิ้วหัวแม่มือ นิ้วชี้ นิ้วกลาง จับดินสอ โดยมีนิ้ววางและนิ้วก้อยเป็นหมอนรองรับขีดเขียนไปในทิศทางที่ต้องการได้
- 2) ตาจะต้องสามารถมองเห็นความเหมือนความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ได้ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อการที่เด็กจะสามารถมองเห็นความคล้ายคลึง หรือความแตกต่างของตัวอักษร บางตัว เช่น ค-ค, พ-พ, ก-ก ต่อไป เมื่อเด็กสามารถมองเห็นความแตกต่างของตัวอักษรได้
- 3) มือและตาทำงานให้สัมพันธ์กันได้ เช่น เมื่อตามองเห็นทิศทางที่ต้องการให้มือลากเส้นไปยังห้องทำได้ ไม่เช่นนั้นจะทำได้ดังที่มักปรากฏกับเด็กวัย 4-7 ปี ที่มักเขียนหนังสือหัวกลับ
- 4) มีความจำดี การเขียนตัวหนังสือจะทำได้ดีต่อเมื่อเด็กสามารถจำลักษณะของตัว พยัญชนะ สระ เพราะขณะก้มลงเขียนนั้นตาจะต้องละจากแบบมาจ้องอยู่ที่ปลายดินสอ ฉะนั้นหาก ความจำดีการเขียนก็จะถูกต้องยิ่งขึ้น ทั้งนี้รวมทั้งการจำตัวสะกดการันต์ด้วย

เมื่อเด็กมีความพร้อมก็จะเขียนหนังสือให้ตัวเองที่เป็นผู้ไม่ห้องถูกบังคับเขียนก็จะเกิด มีทัศนคติที่ดีต่อการเขียนหนังสือไปด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะการอ่านและการเขียน

งานวิจัยในประเทศ

ชัยยุทธ บุณย์สวัสดิ์ (2515) ได้ศึกษาเรื่อง การสร้างแบบทดสอบความพร้อมในการอ่านผ่านความสามารถจำแนกด้วยตา สำหรับเด็กก่อนเข้าเรียน โดยได้สร้างแบบทดสอบซึ่งประกอบด้วยภาคย่อย 5 ภาคคือ ศัพท์และความเข้าใจศัพท์ การรู้จักหาสิ่งที่ขาดหายไป การรู้จักความเหมือน การรู้จักแยกความแตกต่าง และการเชื่อมโยงความคิด พบว่า หลังจากปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบเป็นครั้งที่สองแล้ว ได้แบบทดสอบที่พอใจจำนวน 100 ข้อ มีระดับความยากระหว่างร้อยละ 14 ถึงร้อยละ 94 มีอำนาจจำแนกระหว่าง 20 ถึง 83 และค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบเท่ากับ .80

วิทยา วิมลถนอม (2530) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง บทบาทและทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นอนุบาล พบว่า บทบาทในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลมีความสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนทัศนคติ ในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียนชั้นอนุบาลนั้น มีความสัมพันธ์อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับนิสัยรักการอ่านของนักเรียน

แสงสุรีย์ คำนาง (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การรู้ศัพท์ภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นของเด็กก่อนวัยเรียนจังหวัดขอนแก่น พบว่า จำนวนคำศัพท์ที่เด็กก่อนวัยเรียนรู้เป็นภาษาไทยกลางเฉลี่ยร้อยละ 63.06 และภาษาถิ่นเฉลี่ยร้อยละ 24.61 โดยเด็กก่อนวัยเรียนในเขตเทศบาลมีคะแนนการรู้คำศัพท์เป็นภาษาไทยกลางสูงกว่าเด็กนอกเขตเทศบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนการรู้จักศัพท์เป็นภาษาถิ่นนั้น เด็กนอกเขตเทศบาลรู้จักคำศัพท์มากกว่าเด็กในเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังพบว่า การรู้คำศัพท์เป็นภาษาไทยกลางและภาษาถิ่นของเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน

อภิญา กังสนารักษ์ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาพัฒนาการทางภาษาตามจำนวนถ้อยคำ และการใช้ประโยคในการสื่อสารของเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของกรมประชาสงเคราะห์และในครอบครัวปกติ พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติมีพัฒนาการ

ทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยค สูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเด็กก่อนวัยเรียนที่มีอายุมากกว่าที่พัฒนาการทางภาษา ด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยค สูงกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ และเด็กหญิงมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนถ้อยคำและการใช้ประโยค ไม่แตกต่างจาก เด็กชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 นอกจากนี้ยังพบว่า พัฒนาการทางภาษาด้านจำนวน ถ้อยคำมีความสัมพันธ์ทางบวกพัฒนาการทางภาษาด้านการใช้ประโยค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ภาวิณี สิทธิชัยจารุ (2532) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่าน โดยการจำรูปคำของเด็กอนุบาลที่ฝึกด้วยเกมการศึกษา กับแบบฝึก พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนน ความพร้อมในการอ่านโดยการจำรูปคำของกลุ่มที่ฝึกด้วยเกมการศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ฝึกด้วย แบบฝึกหัดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จุฑามาศ โฆษะปัญญาธรรม (2533) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการใช้คำ กิริยาของนักเรียนอนุบาลในจังหวัดชลบุรี พบว่าความสามารถในการใช้คำกิริยาของนักเรียน อนุบาลระหว่าง 3-4 ปี ที่เป็นตัวอย่างประชากรสามารถใช้คำกิริยาโดยเฉลี่ยได้ 227.5 คำ และยังพบว่าความสามารถในการใช้คำกิริยาระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงไม่แตกต่างกัน ที่ระดับ ความมีนัยสำคัญ .01

สุนีย์ ทองศิริประภา (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความพร้อมในการอ่าน ภาษาไทยของนักเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านต่างกัน นักเรียนอนุบาล ซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านมากจะมีความพร้อมในการอ่านภาษาไทยสูงกว่านักเรียน อนุบาลซึ่งได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับการอ่านน้อยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประเทิน มหาจันทร์ (2506) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียน ชั้นประถมปีที่ 1 ในโรงเรียนกลุ่มบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่ามีสหสัมพันธ์ระหว่างการประสาน งานระหว่างมือและตา กับความสามารถในการเขียนของเด็ก นั่นคือ เด็กที่มีการประสานของ สายตาและมือดีจะมีความสามารถในการเขียนดีขึ้น เพศ และความถนัดไม่มีอิทธิพลต่อการเขียน ของเด็ก อาชีพของผู้ปกครอง ท่าทางที่นั่งเขียน การจับดินสอและ อายุ มีผลต่อความสามารถ ในการเขียนของเด็ก

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทัศนคติที่มีต่อการเขียนสะกดคำของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สมถาวร กัณณะ (2529) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบการเรียงพยัญชนะไทยที่ง่ายต่อการฝึกเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า การเรียงลำดับพยัญชนะไทยที่ง่ายต่อการฝึกเขียนของเด็กเป็นดังนี้

	ง่าย
กลุ่มพยัญชนะที่ไม่มีหัว	ก ช
กลุ่มพยัญชนะที่หัวกลมวนซ้าย	
พวกที่หัวเริ่มจากเส้นบรรทัดล่าง	ว ร ภ (ฎ ฏ เขียนยาก)
พวกที่หัวเริ่มจากเส้นบรรทัดบน	ผ ฝ ย
พวกที่หัวเริ่มจากกลางบรรทัด	อ ฮ
	ค ศ (ต เขียนยาก)
กลุ่มพยัญชนะที่หัวกลมวนขวา	
พวกที่หัวเริ่มจากเส้นบรรทัดบน	ง
	บ ป (ษ เขียนยาก)
	น ม
	ท ห
	พ ฟ (ฬ เขียนยาก)
พวกที่หัวเริ่มจากกลางบรรทัด	จ ฉ (ฐ เขียนยาก)
	ด ต (ฒ เขียนยาก)
พวกที่หัวเริ่มจากเส้นบรรทัดล่าง	ถ (ฒ ฌ ญ เขียนยาก)
	ฉ ส
กลุ่มพยัญชนะที่หัวสองชั้น	ซ ฌ (ฑ ษ ฑ ฒ เขียนยาก)

สุภาพ กิตติสาร (2530) ได้ศึกษาเรื่อง ผลของการเสริมแรงด้วยเบียร์รถรถต่อการเขียนพยางค์ภาษาไทยของเด็กก่อนวัยเรียนสองภาษาในจังหวัดปัตตานี พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนในกลุ่มทดลองที่ได้รับการเสริมแรงด้วยเบียร์รถรถเมื่อได้คะแนนการเขียนจากแบบประเมินการเขียนพยางค์ภาษาไทยมีผลสัมฤทธิ์ในการเขียนพยางค์ภาษาไทยสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการเสริมแรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประพีร์ อุ่นจิตติ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการอ่านและเขียนพยางค์ภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยการสัมพันธ์และไม่สัมพันธ์พยางค์ภาษาไทยกับชื่อสัตว์ พบว่า นักเรียนกลุ่มที่เรียนอ่านและเขียนพยางค์ภาษาไทยโดยการสัมพันธ์กับชื่อสัตว์มีสัมฤทธิ์ผลสูงกว่ากลุ่มที่เรียนอ่านและเขียนพยางค์ภาษาไทยโดยการไม่สัมพันธ์พยางค์ภาษาไทยกับชื่อสัตว์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มงคลศรี แก้วปู้วัด (2526) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูอนุบาล เพื่อเตรียมความพร้อมทางภาษาของเด็กนักเรียนในโรงเรียนอนุบาล สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูอนุบาลที่เกิดขึ้นเป็นดังนี้

- 1) พฤติกรรมการฟังที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ครูถามคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องทีฟัง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ ทำเสียง เปิดเทปเสียงต่าง ๆ ให้นักเรียนฟัง หรือฟังเสียงต่าง ๆ รอบตัว แล้วบอกว่าเป็นเสียงอะไร เหมือนหรือต่างกันอย่างไร
- 2) พฤติกรรมการพูดที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ให้นักเรียนเล่าเรื่อง หรือเหตุการณ์ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ ให้นักเรียนแสดงบทบาทสมมติ เพื่อฝึกการใช้คำพูดในโอกาสต่าง ๆ
- 3) พฤติกรรมการสอนอ่านที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ฝึกให้ท่องจำคำคล้องจองและบทกลอนง่าย ๆ หรือร้องเพลง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ ฝึกให้นักเรียนเรียงลำดับเรื่องราว เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง โดยการเรียงภาพหรือเล่าเรื่อง
- 4) พฤติกรรมการสอนเขียนที่เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ให้นักเรียนวาดภาพตามใจชอบ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ ฝึกกล้ามมือ และให้นักเรียนต่อจุดตามแบบ พฤติกรรมการสอนเขียนที่ไม่เกิดขึ้นเลยคือ ให้เล่นทรายและน้ำ

นอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมการสอนการเตรียมความพร้อมทางภาษาของครูอนุบาล 1 และ 2 ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่แตกต่างกันมีเพียง 1 พฤติกรรมเท่านั้น ซึ่งเป็น

พฤติกรรมที่เกิดขึ้นเฉพาะครอบครัว 2 คือ สอนให้เด็กอ่านคำง่าย ๆ และรู้จักความหมายของคำนั้น ๆ โดยต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ประภาพันธุ์ นิลอรุณ (2530) ได้ศึกษาเรื่อง ความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยของเด็กปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีปัญหาทางภาษา โดยวิธีสอนมุ่งประสบการณ์ภาษา พบว่าเด็กปฐมวัยที่เรียนโดยวิธีมุ่งประสบการณ์ภาษามีความพร้อมทางการเรียนภาษาไทยสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่เรียนตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็กอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลินดา ปันทอง (2530) ได้ศึกษาเรื่อง การฟังเข้าใจภาษาของเด็กไทยที่มีอายุระหว่าง 3 ปี ถึง 4 ปี 11 เดือน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสามารถด้านการฟังเข้าใจภาษาของเด็กเพิ่มขึ้นตามอายุ และความสามารถทางภาษาของเด็กชายไม่แตกต่างไปจากเด็กหญิง

อรุณี เหลืองศิริ (2532) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพร้อมทางภาษาและการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์โดยใช้โครงสร้างระดับยอด มีความพร้อมทางภาษาสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

งานวิจัยในต่างประเทศ

Tinker (1952) ได้ศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้เด็กมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนแตกต่างกัน พบว่า เป็นผลเนื่องมาจากองค์ประกอบต่อไปนี้คือ ประการแรก ได้แก่ความสามารถทั่วไปตามระดับบุคลิกภาพของเด็กเป็นตัวกำหนดขอบเขตในการเรียนรู้ แม้ว่าเด็กจะมีอายุเท่ากันก็มีความสามารถแตกต่างกัน ประการที่สองคือ ประสบการณ์และความพร้อมของเด็ก ดังจะเห็นได้ว่าเด็กที่ได้รับการสอนแบบเตรียมวิชาการ จะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนสูงกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อน

Grey (1971) ได้กล่าวถึงการทดลองที่เมืองเจนีวา ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ไว้ว่า เด็กอายุ 5-6 ปี จะเขียนตัวพิมพ์ใหญ่ได้เร็วกว่าเขียนตัวพิมพ์เล็ก แสดงให้เห็นว่าเด็กเล็กจะ

เขียนตัวอักษรตัวอักษรตัวใหญ่ได้เร็วและดีกว่าอักษรตัวเล็ก

Blain (1983) ได้ศึกษาความแตกต่างระหว่างเด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่านและไม่มีประสบการณ์ในการอ่านของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า เด็กที่มีประสบการณ์ในการอ่านจะมีความสนใจในเรื่องราวที่มีสาระยุ่งยาก ให้ความสนใจข้อมูลข่าวสาร ชอบอ่านหนังสือที่ให้ข้อเท็จจริง พจนานุกรม สารานุกรม เด็กกลุ่มนี้จะมีความจำดีเลิศ เป็นเด็กที่สมบูรณ์ทุกด้านไม่เคยประสบความล้มเหลวในชีวิตมาก่อน มีความร่าเริงและปรับตัวได้ดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่าน นอกจากนี้ยังทำแบบทดสอบความสามารถในการอ่าน การวิเคราะห์คำศัพท์ได้ในระดับคะแนนที่ดีกว่าเด็กที่ไม่มีประสบการณ์ในการอ่านมาก่อน โดย ผู้ปกครองของเด็กทั้งสองกลุ่มมีสถานภาพทางการศึกษาดี มีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านไม่แตกต่างกันในบทบาทที่เกี่ยวกับการอ่านหนังสือให้เด็กฟัง พาไปห้องสมุด ให้ดูรายการในโทรทัศน์การศึกษา แต่มีความแตกต่างในบทบาทที่เกี่ยวกับการพูดคุย อภิปราย สอบถามเรื่องที่อ่านจากหนังสือให้เด็กฟัง โดยที่ผู้ปกครองกลุ่มที่เด็กมีประสบการณ์ในการอ่านมีความถี่ในการปฏิบัติมากกว่าผู้ปกครองกลุ่มที่เด็กไม่เคยมีประสบการณ์ในการอ่านมาก่อน

Derkin (1988) ได้ศึกษาการสังเกตในชั้นเรียนในเรื่องการสอนอ่านให้เด็กอนุบาล พบว่า ร้อยละ 21.6 ในชั้นเรียนเป็นเรื่องของการอ่าน และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านโดยเฉพาะการสอนการออกเสียงมีมากที่สุด เพราะจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับแบบฝึกหัด การบ้าน และรายงานผลลงในบัตร

Otto (1990) ได้ศึกษาถึงพัฒนาการทางการอ่านของเด็กอนุบาลในเมืองใหญ่ในโครงการอ่านที่บ้าน ผลปรากฏว่า ร้อยละ 88 ของเด็กใช้หนังสือทุกวันหรือหลายครั้งในสัปดาห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์คะแนนก่อนและหลังการทดสอบชี้ให้เห็นว่าร้อยละ 75 เด็กจะอ่านได้ในระดับที่สูงขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการ

Morrow and Others (1990) ได้ศึกษาถึงผลของโครงการอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กที่มีความเสี่ยงสูงในชนบท พบว่า เด็กกลุ่มที่อ่านนิทานจะได้คะแนนมีความสัมพันธ์สูงกับความแปรปรวนทางการอ่านเขียน และไม่พบความแตกต่างกับกลุ่มที่วัดโดยมาตรฐานความพร้อมทางการอ่าน

Barnhart (1991) ได้ศึกษาเรื่องเกณฑ์ที่บ่งบอกถึงการแสดงออกถึงความสามารถทางการรู้หนังสือ โดยอธิบายถึงพฤติกรรมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กอายุ 5 ปี และแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมดังกล่าวกับคะแนนจากแบบทดสอบมาตรฐานความพร้อมทางการอ่านของเด็กวัยอนุบาล และคะแนนจากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสนับสนุนว่าการรู้หนังสือมาจากการเรียนรู้หนังสือในขั้นต้นนั้น

Tims (1992) ได้ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพของการส่งเสริมจินตนาการด้านทักษะทางการเขียนของเด็กอนุบาล โดยได้ศึกษาเด็ก 2 ห้องเรียนเป็นเวลา 6 สัปดาห์ พบว่าเด็กไม่มีความแตกต่างในด้านทักษะการเขียนที่ระดับนัยสำคัญ .017

Enck (1993) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการสอนโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่กับการแสดงการมีมโนทัศน์เกี่ยวกับการรู้หนังสือ โดยศึกษาเด็ก 2 กลุ่ม กลุ่มแรกใช้หนังสือเล่มใหญ่ (Big Book) เป็นสื่อในการสอน อีกกลุ่มให้เด็กเลือกอ่านหนังสืออย่างอิสระในช่วงเวลาว่างภายในเวลา 7 สัปดาห์ จากนั้นจึงทดสอบด้านมโนทัศน์เกี่ยวกับตัวอักษรผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ

Wiederholt (1993) ได้ศึกษาผลการอ่านโดยกระบวนการต่าง ๆ รอบตัวเด็กและการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการสำรวจนี้พบว่าคะแนนและกลุ่มไม่ได้ขึ้นอยู่กับการจัดหรือไม่จัดสภาพสิ่งแวดล้อม กลุ่มที่ขนาด 15 คนมีระดับการอ่านเท่ากับกลุ่มที่มีขนาด 30 คน ผลการวิเคราะห์ทางสถิติแสดงถึงการไม่มีความแตกต่างโดยนัยสำคัญในระดับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านของกลุ่มที่จัดหรือไม่จัดสภาพสิ่งแวดล้อม

Robbins and Ehri (1994) ได้ศึกษาเรื่องการอ่านหนังสือนิทานให้เด็กฟังจะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ ผลปรากฏว่า เรื่องที่เด็กได้ฟังมีส่วนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้โครงสร้างของคำศัพท์ใหม่ ๆ

Edwards (1994) ได้ศึกษาถึงเรื่อง ความคิดเห็นของเด็กเกี่ยวกับการอ่านในโครงการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เช่น คุณอ่านได้หรือไม่ อ่านอะไรได้บ้าง การอ่าน คืออะไร และเริ่มอ่านเมื่อไร ซึ่งพบว่าเด็กร้อยละ 25 เริ่มอ่านตั้งแต่อายุ 5 ปี ในระดับอนุบาลมาแล้ว

Phalen (1994) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของภาษาแม่ที่ได้จากการอ่านหนังสือนิทาน และภาษาของเด็กที่ได้จากการอ่านนิทานที่มีต่อความพร้อมทางการอ่านของเด็ก พบว่า มีความสัมพันธ์กันในการบวกคือ เด็กที่ได้รับฟังการอ่านนิทานเพิ่มขึ้น จะได้คะแนนจากแบบทดสอบความพร้อมทางการอ่านเพิ่มมากขึ้นด้วย

Magliacano (1994) ได้ศึกษาถึงผลของอายุเด็กเมื่อแรกเข้าโรงเรียนที่มีต่อคะแนนผลสัมฤทธิ์และความพร้อมทางการอ่าน โดยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า เด็กที่มีอายุมากกว่าเมื่อแรกเข้าโรงเรียนจะมีความพร้อมทางด้าน การอ่านและคะแนนผลสัมฤทธิ์มากกว่าเด็กที่มีอายุน้อยกว่า ผลปรากฏว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเด็กทั้ง 2 กลุ่มในเรื่องของคะแนนกับอายุ

ดังจะเห็นได้ว่าทักษะทางการอ่านและการเขียนของเด็กนั้นมีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ที่เด็กได้รับเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์จากที่บ้านหรือที่โรงเรียน เด็กที่มีประสบการณ์สัมพันธ์กับสิ่งที่เรียนมาก ก็จะมีคะแนนผลสัมฤทธิ์สูงกว่าเด็กที่มีประสบการณ์น้อย นอกจากนี้บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมทักษะทางการอ่านและการเขียนมากก็คือ พ่อ แม่ ซึ่งเป็นผู้ปกครองเด็ก ดังนั้น พ่อ แม่ จึงควรทำความเข้าใจกับการพัฒนาเด็กให้มีศักยภาพสูงสุดตามความสามารถของเด็กเอง และสนับสนุนให้ทางโรงเรียนจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสมกับเด็กระดับอนุบาลมากขึ้น มิฉะนั้นจะเกิดผลเสียขึ้นกับเด็กดังที่ Elkind (1987) กล่าวไว้คือ

1. การเสี่ยงระยะสั้น (Short-term Risks) เป็นความเครียดที่เกิดขึ้นจากการที่เด็กต้องใช้ความพยายามในการเรียนเนื้อหาสาระทางวิชาการด้วยวิธีเดียวกับเด็กโต เช่น การเรียนตัวอักษร การจำคำ การฝึกคัดลอก เป็นต้น ซึ่งความเครียดทางจิตใจจะเป็นโทษต่อระบบร่างกายด้วย เช่น ปวดศีรษะ ปวดท้อง และจะทำให้เด็กอายุสั้นลงด้วย

2. ผลกระทบในระยะยาว (Long-term Effects) เป็นผลกระทบที่ทำให้เกิดความเสียหายต่อการขาดแรงจูงใจในการเรียน เด็กจะเรียนรู้การต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ ขาดความศรัทธาเริ่มด้วยตนเอง

นอกจากนี้ Katz (1987) ยังได้กล่าวถึงผลเสียของการบังคับให้เด็กเล็กเรียนวิชาการเร็วเกินไปว่า อาจทำลายพัฒนาการของเด็ก จะส่งผลให้เด็กเบื่อการเรียน และเด็กที่ไม่สามารถทำงานได้สำเร็จ จะรู้สึกว่าคุณเองไม่เก่ง ทำให้มีอาการแค้นใจที่แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกับความรู้สึกนั้นตลอดไป